

agrupació excursionista atalaia

FEDERADOS A:

federación catalana de montaña
federación catalana de esquí
comité de exploraciones subterráneas de cataluña
asociación española de camping y caravana

A.E. TALAIA

BIBLIOTECA
ARXIU

CARRER ANSELM CLAVE, 3 - TELEFON 893 12157 - VILANOVA I LA GELTRU

CIRCULAR PER ALS SOCIS

MARÇ DEL 1970

Construccions medievals defensives (11)

La Torre del Papiol

L'Arboç és una vila del Baix Penedès per la qual els vilanovins hem sentit sempre certa predilecció. La torre de la Giralda i prop d'ella la Badalota, el popular «balcó del Penedès», són llocs conegudíssims. El municipi, a més de la vila, té els agregats de La Llacuneta, Puigmoltó, Can Vies i El Papiol. Aquest últim lloc és situat a la cruïlla dels camins de Castellví a L'Arboç i de Banyeres a La Llacuneta i Les Masques, al costat mateix de la riera de Marmellà. El nucli del Papiol és format per tres masies juntes i altres escampades. El llogaret, igualment com tot l'actual terme de l'Arboç, antigament depenia de la jurisdicció de Castellet, dins el terme del qual queda enclavat.

Entremig de les dues masies més antigues del Papiol, hi ha les restes de la torre de defensa, mig enrunada. Al costat de les cases hi ha una vella ermita amb campanar d'espaldanya, dedicada a Sant Ponç. La

porta és de punt rodó i sobre d'ella hom veu un escut de pedra, on figuren un corn de banya i un lleó rampant. Desconeixem totalment l'origen i significat del nom «papiol». Al Baix Llobregat hi ha el poble de Papiol, on hi ha les restes del castell del mateix nom. Al Penedès tenim El Papiolet, agregat de Sant Jaume dels Domenys, el puig de Papiol d'Olèrdola, i la muntanya de La Papiola, d'Albinyana.

El primer esment documental referent al Papiol de l'Arboç, és datat l'any 1076, en el «Liber Feudorum». En ell, Rodllà Bernat defineix la meitat del «castri quod dicitur Castell... in Penitensi», i que tenia del seu pare Bernat Odger, a favor del comte Ramon Berenguer. Es citen com a afrontacions el «castri Olerdula», el «Venrello», el «castro Sancte Olive», el «castro de Bagnariis» i el «Castri Vetuli». Entre molts altres signats hi ha el nom de «Guilielmi Bernardi de ipso Papiol».

També en el «Liber Feudorum» hi ha dos documents datats respectivament el 1121 i el 1129, en els que es fa referència al jurament de fidelitat de Berenguer a Queralt al comte Ramon Berenguer III, com a senyor del «ipsum casurum de Papiol» i el «castrum de ipsa Bleda». Tenim certs dubtes que pugui tractar-se del Papiol de l'Arboç, ja que serien els únics i aïllats documents en els quals s'esmentaria l'existència d'un castell en aquest lloc.

En alguns documents de la meitat del segle XII, tots ells referents a indrets i persones del Penedès, veiem signar en «Guillelmi de Papiol», personatge amb tota probabilitat lligat amb la torre i quadra del mateix nom. En el testament de Ramon de Subirats, datat el 1167, signa entre altres «Pontii de Papiol». Recordi's que la capella del Papiol és dedicada a Sant Ponç. En el document de venda feta per «Petrus d'Eschocenc» del castell de Montornès al monestir de Santes Creus, signem «Bernardi Dezpapiol, «Petri de Loger» i «Berengari de Loger». Lletger és situat relativament a poca distància del Papiol.

El 1177, «Bernardus de Papiol» dona a Santes Creus les pastures que té en els honors i castells de «Salastri», «Eschene Rosa», «Albiniana» i castrum de Roda». A més de Bernat signa la seva muller «Raimunde», i la seva mare «Ermesendis». L'any següent, Bernat elegeix sepultura al monestir de Sant Cugat, fent també donacions a aquell cenobi. El 1178, Bernat, amb el consell i voluntat de Guilia de Banyeres, Guillem de S. Martí, Bertrán de Castellet, Berenguer de S. Hilari i altres prohoms, defineix a favor de Sant Cugat, «ipsum castrum quod dicunt Albiniana», que tenia. Dos anys després estableix un conveni amb el cenobi, sobre una «quadram» del terme de «Caldarii», termenada i fitada per Bertrán de Castellet i Guirald de Font-Tallada.

El 1183, Bernat de Papiol promet

a l'abat de Sant Cugat defensar el domini del monestir sobre el lloc que anomenen «Venrel». El 1190, Bernat de Papiol fou elegit jutge pel Comanador de Sant Valentí (Hospitalers), per a donar resolució del plet establert amb el convent de Sant Sebastià dels Gorcs sobre el delme d'un forn. Va condemnar el Prior a favor de l'Hospital. En el testament de Guillem de la Granada, datat l'any 1198, i consignat en el «Cartulari de Poblet», signa com a marmesor «Bernardus de Papiol de Celma».

A la segona meitat del segle XIII, el castell de Banyeres era propietat de la família Aimeric. Aimeric era també el nom del senyor del Papiol, havent-hi constància que Guillem d'Aimeric era «habitatorem Arbucii». Un «Raimundi des Papiol» és requerit, entre altres feudataris catalans, el 1277, pel rei Pere per acudir a la defensa del regne de València. Un «Galceran de Papiol» acompanyà el 1323 al rei Jaume II, a Roma i a Sicília.

En fer-se el 1671 l'inventari dels termes de Llorenç, possessió d'en Frederic Desbosch, s'esmenten el «castell, llocs i terme de Sant Llorenç, de Llorenç», castell amb muralles, el lloc de Lletger i el cens de terres al Papiol, per l'heretat de Pere Papiol.

La vella torre del Papiol anà aguantant les embestides del temps fins que a causa d'unes pluges persistents s'infiltrà la humitat per les nombroses esquerdes, i el 3 de desembre de 1958 s'esberlà, quedant migpartida i reduïda d'altura, segons es pot apreciar comparant la llenca de torre que subsisteix, amb la fotografia que es conserva a la casa senyorial del Papiol. Molt prop d'aquest caseriu hi ha el lloc conegut amb el nom de «Pont de Ferro», on anualment se celebra el popular aplec al qual acudeixen nombrosos vilanovins.

V. C. V. - J. V. B.

Atenció al jovent

NOIS I NOIES

Donat el cas que el projecte d'un Grup especialitzat en Alta Muntanya i Escalada sembla que ja es endegat per la Secció de Muntanya, cal aclarir que del tractat a la reunió de Jovent celebrada el dijous, dia 22 de Gener esdevindrà un

GRUP JOVENIL DE MUNTANYA i que tindrà per missió principal revifar, una mica més, l'activitat muntanyenca de la nostra Entitat.

Aquest Grup, sense ésser encaixat dins de cap Secció, dependrà d'un delegat a la Junta Directiva que exposarà davant d'ella el programa d'activitats a realitzar.

L'activitat del Grup serà portada per companys de reconeguda solvèn-

cia muntanyenca dins l'àmbit social o local, i serà dirigida especialment a les ascensions d'Alta Muntanya, prèvia formació dels participants en qüestions generals, tals com orientació, acampada, plànols, ús elemental dels estris d'escalada (piolet, cordes, crampons) etc.

Inicialment contem ja amb 10 inscripcions, però esperem que aquesta llista s'allargarà, quant més millor. L'activitat, que començarà el Març, serà iniciada sota la direcció del nostre vice-president, en Josep Blanes, i actuant com a delegat en Ricard Artigas, als quals podeu dirigir-vos per qualsevol informació o bé per formalitzar la inscripció.

LA JUNTA DIRECTIVA

Próximas excursiones de más interés

Día 15 de Marzo

XII Marcha Social de Orientación y Regularidad por Descripción.
Comarca del «Alt Penedès».

Días 26 al 30 de Marzo

Campamento Espeleológico de Semana Santa a «La Grallera Gran del Cerralot».

Monsec d'Ares (Lérida).

Día 12 de Abril

Participación a la XVII Marcha Dofour de Orientación y Regularidad

Día 19 de Abril

Participación a la XII Marcha Provincial de Regularidad de Tarragona.

Día 10 de Mayo

Participación a la XXXIV Marcha Excursionista de Regularidad de Cataluña.

Días 16, 17 y 18 de Mayo

Participación al XII Rallye de Esquí.

Días 16, 17 y 18 de Mayo

Participación al XX Campamento General de Cataluña.

Día 24 de Mayo

Excursión en autocar a Santa Fe del Montseny.

Información en el local social.

(Els articles reflexen només les opinions de llurs autors)

Secció de Cultura

Coneguem l'idioma

DEPARTAMENT LINGÜÍSTIC

Ens plau d'anunciar que dins de la Secció de Cultura, s'ha format el que podríem anomenar Departament de lingüística. La missió que pretén portar a terme aquest departament és posar-se al servei dels nostres **ASSOCIATS I SIMPATITZANTS** en els següents aspectes: Correcció d'originals, Traduccions, Consultes Històrico-Toponímiques.

Tots aquells qui voldríeu escriure

en català al nostre butlletí o a altres publicacions i us en priva el poc domini de l'idioma; tots aquells qui teniu dubte a l'hora d'escriure una paraula, un nom de lloc o de poble; tots aquells a qui us interessa alguna dada de tipus històrico-toponímic sobre les nostres terres: **PODEU ADREÇARVOS** a la nostra Secció amb les vosres consultes i originals per a corregir, amb la seguretat que farem tot el que estigui al nostre abast per ajudar-vos.

A. RION

Noticiari

NECROLOGICA

Des d'aquestes pàgines testimoniem el nostre condol al soci Joan Masana i Massó i família per la dolorosa prova que ha sofert al perdre el seu fill.

CARRETERES PIRINENQUES

Hem llegit ultimament que la Diputació Provincial ha aprovat la realització de la carretera de Berga als Rasos de Peguera per un presupost de 13 milions (i que actulment ja es accessible com a pista forestal), i la de Begà al Coll del Pendís i a Coll de Jou, per 20 milions. Si les obres es fessin amb la mateixa facilitat amb que es remenen les xifres dels presupostos, dintre de poc podríem anar a visitar a l'amic i consoci Julià, guardià del refugi Sant Jordi de la Font del Faig, dalt d'un vehicle motoritzat. També de tant en tant es parla de la perllongació de la carretera C. 1411, entre Greixer i Bellver de Cerdanya, però les obres de la foradada del Moixeró no hi ha manera d'iniciar-les d'una vegada.

LES COMPARSES

Enguany la participació de comparsers ha assolit una xifra record. De la nostra entitat hi acudiren un total de 94 parelles, 38 d'elles infantils. La firma Coca-Cola contribuí al llum de la festa facilitant a l'Agrupació una original carrossa. Eren portants de les respectives banderes, Albert Bayo i Assumpta Baig, i es concediren les medalles de la constància a les parelles formades pels nostres consocis Lluís Daviu i Maria Carme Borrego i Marià Harris i Miracle Juncosa.

AUDICIO DE SARDANES

Organitzat per els «Amics de la Sardana», tindrà lloc el dia 19 de Març (Sant Josep), a les 12'30 del migdia, a la Plaça de la villa.

L'audició anirà a càrrec de la Cobla Sitgetana.

Sección de Montaña y Escalada

GRUPO W. K. C.

La primera salida programada para este año por este grupo tenía que haber sido a la población de La Llacuna, más concretamente hacer la escalada a la "Aguila del Frare". Pero el mal tiempo y la mala combinación de los autobuses, nos obligó a volver hacia St. Miquel d'Olèrdola puesto que estábamos ya en Vilafanica, total que después de una noche de lluvia amaneció un día de "chip-chip", que es peor que la lluvia torrencial, pero esto no fué obstáculo para iniciar escalada y no quedarnos cruzados de brazos. Dicha escalada la efectuamos Angel Vedo, José Xambó y el que suscribe en las denominadas paredes de "El Puro" y "La Falca" situadas como ya hemos dicho en St. Miquel d'Olèrdola. En estas paredes, que son de unos 15 a 20 metros, se puede practicar tanto el libre como el artificial.

La escalada que efectuamos es una nueva vía a "El Puro" la cual la denominamos la "Vía de la Niebla" debido al estado atmosférico reinante en el momento de iniciar la escalada. Dicha vía empieza debajo de "El Puro" donde se encuentra una fisura de unos tres metros que permite clavijas "U", un "torsión" de paso final al artificial y comienza un "libre" de unos 5 metros en una chimenea que si no hubiese llovido se hubiera podido comenzar antes este último tipo de escalada, la misma la dimos por terminada en "El Puro"; la bajada la hicimos efectuando un rappel que estaba instalado en un alambre doble con una argolla soldada y pasada por una "sabina", y así terminó una más de nuestras modestas primeras.

Joan CHAPARRO

Recomanacions als Excursionistes novells

LES NOSTRES CONDICIONS

En primer lloc cal que coneguem les nostres possibilitats i condicions físiques i tècniques, mitjançant un examen de consciència honrat. Si és nefast voler enganyar un company és pueril enganyarnos nosaltres mateixos.

TEMPS ADEQUAT

Aquets és un factor important a tenir en compte, perquè moltes excursions i escalades fallen pel defecte de no preveure les condicions de la muntanya, segons les estacions de l'any.

EQUIP

ELS VESTITS

Qualitat.— Bona qualitat dels teixits. Hen de refusar les teles arti-

ficials o plàstiques, que no permeten l'airefament de la pell.

SOLIDESA

Solidesa de la confecció. Atenció a les costures i botons. **Els cremalleres, per cuidats molt pràctica la tanca Welcrom.**

LLEUGERESA

Cal pensar que el seu pes s'ha de portar a la motxilla.

AMPLITUD

Que no dificultin els moviments de braços i cames; que no estrenyin cintura ni extremitats.

LA NOSTRA BASE

Un dels principals problemes en planejar l'excursió és fixar una base estratègica com a final d'etapa, que

pot ésser fixa, si les nostres excursions són o bé variable, si es tracta d'una excursió de travessia.

ELS COMPANYS

Els companys han de tenir uns gustos i aficions comuns dintre, naturalment d'alguns límits i sobre tot un

autèntic esperit de companyonatge i disciplina.

El grau d'entrenament ha d'ésser similar a tota la colla, que podrà ésser més o menys nombrosa, segons el tipus de Muntanya.

J. JULIA

(Extracte del darrer curset d'Iniciació a la Muntanya).

Participació en la XXIII Marxa per Atzimuts

El passat 16 de novembre es celebrà aquesta tradicional prova de muntanya organitzada pel Club Excursionista de Gràcia, en la que hi participaren cinc equips de la nostra Entitat. La sortida es donà a la cruïlla de l'autopista de Mataró amb la desviació a Premià de Mar. L'itinerari transcorria per l'ermita de la Cisa, Can Bernardó, mina d'aigua de Maioles, Can Velent, La Molinera, Font de l'ermita de Sant Mateu, Bonavista i

Sant Pere de Premià, on finalitzava.

La classificació dels nostres equips és la següent:

Class	Dorsal	Equip	Punts
43	136	Lluís Daviu-Cristòfor Fabré	33
52	84	Josep Planas-Roser Muela	38
60	76	Isabel Romeu-Josep Ràfo's	47
72	84	Albert Bayo - J. Mansilla	57
89	18	F. Montané - J. Toledano	91

L'A. E. Atalaia quedà classificada en 7 lloc amb 118 punts.

Activitats realitzades de Novembre a Desembre del 1969 i Gener del 1970

NOVEMBRE

Dies 31, 1 i 2

Espeleologia a l'avenc de l'Esquerà (Garraf).

Vocal: D. Devo. 6 assistents.

Dies 8 i 9

Espeleologia a Roda de Berà

Vocal: J. Ferrer. 3 assistents.

Dies 8 i 9

Escalada a Olivella, Paret de can Montané.

Vocal: A. Archilla. 5 assistents.

Dies 15 i 16

Sortida del Curset d'Escalada al Castell d'Aramprunyà.

Vocal: C. Curset. 3 assistents.

Dies 15 i 16

Pràctiques de Rappel a Sant Miquel d'Olèrdola.

Vocal: D. Vedo. 5 assistents.

Dia 16

Participació a la Marxa d'Atzimuts de la Maresme.

Vocal: L. Daviu. 6 equips.

Dies 22 i 23

Acampada de tardor a Aiguaviva.

Vocal: Comissió. 35 assistents.

Dies 29 i 30

Espeleologia a l'avenc de La Siviota (Garraf).

Vocal: D. Vedo. G. E. T. 4 assistents

DESEMBRE

Dies 6 - 8

Espeleologia a la Cova d'En Manel (Sant Llorenç del Munt).

Vocal: D. Vedo. G.E.T. 6 assistents.

Dies 6 - 8

Travessia al Moixaró i estada al refugi Sant Jordi.

Vocal: C. Curset. 19 assistents.

Dia 21

Excursió d'Esquí a la Molina.

Vocal: J. Maria Piana. 5 assistents.

Dia 21

Col·locació del Primer Pessebre a la paret de la Talaia.

Vocal: A. Archilla. 12 assistents.

Dia 21

Col·locació del Tercer Pessebre a la Cova de la Merla.

Vocal: D. Vedo. G.E.T. 16 assistents.

Dies 26 - 28

Espeleologia als avencs Arcada Petita, Ramon Valls, Avenc del Bruch.

Vocal: D. Vedo. G.E.T. 10 assistents

Dies 27 - 28

Pràctiques d'escalada al Castell d'Aramprunyà.

Vocal: A. Castelló. 2 assistents.

Dies 25 - 28

Excursió d'Alta Muntanya. Núria-Noucreus-Carança-Pic de l'infern.

Vocal: X. Carrasco. 3 assistents.

Dies 26 - 28

Pràctiques d'escalada a Sant Llorenç del Munt (Tarrasa).

Vocal: J. Chaparro. 3 assistents.

Dies 27-28

Espeleologia a Campgràs, avenc del Cuc.

Vocal: C. Fabré. G.E.T. 4 assistents.

Dia 31

Ball de Cap d'Any.

Vocal: Comissió.

GENER

Dia 1

Escalada a la paret de la Talaia.

Vocal: A. Vedo. 3 assistents.

Dies 5-6

Espeleologia i prospecció al Garraf.

Vocal: J. Ferrer, G. E. T. 6 assistents.

Dies 3-4

Escalada a Sant Miquel d'Olèrdola.

Vocal: J. Chaparro. 3 assistents.

Dies 3-4

Espeleologia a l'avenc Emili Sabaté (Garraf).

Vocal: A. Castelló. 5 assistents.

Dies 3-4

Travesia d'alta muntanya, Núria - Noufonts - Estanyet - Pic Rodó.

Vocal: X. Carrasco. 3 assistents.

Dies 10-11

Recollida del Pessebre de la Cova de la Merla.

Vocal: D. Vedo, G. E. T. 14 assistents.

Dies 10-11

Espeleologia a l'avenc del Vallaric.

Vocal: A. Vedo, G. E. T. 4 assistents.

Dies 17-18

Espeleologia i treballs de desbrossament i prospecció de l'avenc del Rei, 1.ª G. E. T.

Vocal: J. Ferrer, G. E. T. 14 assistents.

Dies 17-18

Escalada a Olivella.

Vocal: A. Archilla. 2 assistents.

Dia 18

Conferència: «Una expedició al país del foc i del gel» pronunciada pel prof. Dr. Joaquim Montoriol.

Vocal: X. Capdet.

Dies 20-21

Espeleologia a l'avenc de l'Esquerrià (205 m.).

Vocal: A. Vedo, G. E. T. 4 assistents.

Dia 21

Escalada a la paret de la Talaia.

Vocal: J. Tarriño. 4 assistents.

TODO (Como ir al mercado, trabajar en el jardín, un picnic en el río, hacer un traje, copiar recetas, preparar una fiesta para los niños.)

VA MEJOR CON COCA-COLA

Embotellada por el Concesionario de Coca-Cola